REDACTIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf.. Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și invoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile [illegible] a se plăti înainte.

Nr. 204. Brașov, Miercuri 17 (30) Septemvrie 1908.

Protestul socialiștilor austriaci.

(Dela adunarea ținută în 27 Sept. în Viena)

Ziua de Duminecă e foarte remarcabilă, pentrucă ea semnalează mobilizarea pe toată linia a socialdemocrației din Ungaria și din Austria cu scopul de a protesta din răsputeri în contra falsificării votului universal în Ungaria și de a lupta pentruca să învingă și acolo mai curând sau mai târziu principiul dreptului egal pentru toți.

Interesantă e cu deosebire atitudinea, ce au luat'o social-democrații la marea lor adunare din Viena, pe care au numit'o „conferența imperială" a social-democraților. La ordinea zilei a fost pusă, de-adreptul și fără încunjur cestiunea votului universal în Ungaria.

Președintele adunării ce s'a ținut în suburbiul Vienei Ottakring, deputatul Pernerstorfer, a spus'o pe față în discursul său de deschidere, că socialdemocrația austriacă e hotărâtă să vină în ajutor socialiștilor din Ungaria, ca să poată și aceștia dobândi o învingere eluptând votul universal, egal și secret, cum le-a succes a-l elupta celor din Austria. A arătat totodată, că socialiștii Austriei datoresc cu recunoștință celor din Ungaria, fiindcă în Ungaria s'a aflat cel dintâi guvern, care în numele coroanei a desfășurat programul votului universal. „Aceasta a fost", zice, „un mare ajutor pentru noi cei din Austria, fiindcă ne-am putut provoca la aceea, că Impăratul Austriei nu poate totuși să aibă o altă convingere, decât Regele Ungariei. Și iată că tocmai în Ungaria trebue să esperiăm acum, că principiul votului universal este falsificat și călcat în picioare, ceea-ce impedecă cumplit desvoltarea politică a proletariatului acolo. Deci e datoria noastră să venim în ajutor fraților din Ungaria".

Acelaș lucru l'a repetat și raportorul adunării, deputatul Dr. Victor Adler, conducătorul socialiștilor austriaci, zicând, că numai prin relațiunile de atunci din Ungaria (în era Fejervary-Kristoffy) le-a fost posibil socialiștilor din Austria a dobândi victoria în lupta pentru votul universal. Pentru sprijinirea hotărârei, ce au luat'o de-a veni în ajutor fraților din Ungaria, Adler a adus înainte: Solidaritatea internațională a ploretariatului din toate țările; apoi comuniunea de interese, dintre socialiștii austriaci și unguri, „fiind-că Austria stă în raport zilnic cu un imperiu, care se află cu totul sub dominațiunea feudală și unde lucrătorul este lipsit de ori-ce drept". „Ori și unde se ridică în Austria", zise el, „inimicii muncitorimii, ori unde se pune o peatră în calea progresului social, pretutindeni vedem amestecată mâna guvernului maghiar în țara noastră". Socialiștii austriaci, adauge, pretind dela guvernul lor să declare, că nu poate să admită, ca clasele muncitoare în Ungaria să fie „înșelate", și că nu poate tolera mai departe la granița Austriei cel mai mare pericol pentru desvoltarea ei liniștită. Adler continuă apoi apăsat: „Regele Ungariei a fost acela care mai întâiu s'a hotărât a apela la popoarele sale prin întroducerea votului universal și ce a promis regele Ungariei, a ținut până acuma Impăratul Austriei. Popoarele din Ungaria așteaptă încă și acum împlinirea promisiunii regelui Ungariei."

In fine vorbitorul adunării a accentuat, că votul universal să zădărnicește în Ungaria mai întâiu prin *votul plural*, al doilea prin *publicitatea alegerilor*, care favorisează corupțiunea electorală. Pe baza acestora Dr. Adler a propus rezoluțiunea ce-o publicăm la alt loc și care culminează într'un protest energic.

După aceasta au vorbit dearândul deputatul Nemec în numele social-democraților cehi, în limba cehă și germană, apoi în numele social-democraților italieni deputatul Pittoni. Mai departe în numele socialiștilor poloni Drobner, Sloveanul Kristan și deputatul Grigorovici, ca delegat al social-democraților români. Acesta zise între altele: „Celor trei milioane de Români voiesc să le dea în Ungaria numai $7^1/_2$ procente din voturi. Nu e aceasta o nedreptate?"

Au urmat declarațiunile social-democraților din Ungaria cari au asistat ca oaspeți la adunare: Buchinger în numele socialiștilor unguri, apoi Bukseg în numele socialiștilor croați, Kittel în numele proletariatului german din Ungaria; Slovacul Brstvanski, în fine socialiștii sârbi Dusanovici și Demetrovici. Fiecare din aceștia a adus înainte alte plângeri.

Adunarea s'a încheiat primindu-se unanim rezoluțiunea propusă de Dr. Adler.

Vom reveni.

Adunare socialisto-românească în Sibiiu. O întrunire publică — scrie »Tel. Rom« — s'a ținut Duminecă în Sibiiu. A fost convocată și aranjată din partea social-democraților, a participat însă la ea și lume românească. Oratorul Românilor a fost d-l Dr. Nicolau *Comșa* din Săliște, care a rostit o frumoasă cuvântare, înțeleasă de toți, despre votul universal și despre intențiunile celor dela putere, de a-l da celor desmoșteniți politicește numai pe hârtie nu însă și în realitate. Domnul Comșa a atins în vorbirea sa și soartea gazetarilor români și socialiști, cari pentru orice nimica vin pedepsiți cu pedepse aspre. S'a votat o rezoluțiune, în care se cere votul universal nefalsificat, apoi s'a aranjat o procesiune de protestare prin stradele principale ale Sibiiului și în urmă lumea s'a resfirat. Intrunirea nu a fost atât de imposantă, ca altele din trecut, dar totuși au participat la ea ca la 1500 de oameni.

»Sieb. D. Tageblatt« luând notă de această adunare mai spune, că dintre socialiști a luat cuvântul în limba germană și maghiară șeful socialiștilor Sompek, iar în calitate de »reprezentant al partidului naționalităților« d-l Dr. Comșa.

Conferența social-democraților austriaci. Duminecă s'a ținut în Viena conferența delegaților social-democraților din întreaga Austrie, convocată pentru a lua poziție față de reforma electorală ungară. La conferență au luat parte și delegații partidului social-democrat din Ungaria. Președintele conferenței, deputatul austriac *Pernersdorffer*, deschizând ședința, a spus, că este o datorință sfântă a socialiștilor austriaci să vină într'ajutor socialiștilor ungari atât de mult persecutați și să facă tot posibilul pentru a promova lupta lor pentru dobândirea votului universal, egal, direct și secret. S'a votat în fine o resoluțiune energică, în care se declară, că întroducerea votului universal, direct, egal și secret, constitue o promovare a dreptății politice, sociale și naționale și o necesitate, care atinge cele mai însemnate interese vitale ale statului și ale muncitorimei. Prin urmare social-democrații austriaci încuragiază proletariatul conștient ungar, invitându-l să susțină fără teamă lupta electorală și declară, că îl va sprijini frățește în această luptă.

Delegații socialiști ungari s'au reîntors eri seara la Budapesta. La gară li-s'a făcut o imposantă primire de către mii de socialiști. Nu s'a întâmplat nici un incident.

Luptă între socialiști și polițiști. Din Mariatheresiopol se anunță, că eri s'a produs acolo o ciocnire sângeroasă între socialiști și polițiști pe motiv, că șeful poliției a interzis socialiștilor să arangeze un convoiu demonstrativ prin străzile orașului. Poliția simțindu-se amenințată a făcut uz de arme, *pușcând în mulțime.* Mai mulți socialiști au fost greu răniți.

Din Budapesta.

— 27 Sept. n. 1908.

Proiectul de reformă electorală al guvernului. — Incă n'are aprobarea Majestății Sale. — Românii sunt cei mai asupriți. — La luptă.

— Comitetului central al organizației social-democrate i-a succes să pună mâna pe proiectul cel mai nou al guvernului, referitor la legea electorală. Redăm în extras aceste date, cari pentru nici o națiune nu sunt mai batjocuritoare, decât pentru noi. Căci acest vot e combinat c'o rabulistică așa de rafinată, încât folosește toate împrejurările organizației sociale pentru a ținea și pe mai departe milioanele de cetățeni sub jugul unei iluziuni vătămătoare.

Inainte de a expune datele aflate de socialdemocrați, mai amintim, că ziarele semioficioase nu neagă aceste planuri monstruoase, ci vreau să le slăbească efectul, afirmând, că acesta ar fi numai unul din multele planuri elaborate la ministeriu și că s'a pornit cercetare pentru a erua pe cel ce a tradat secretul.

Organul social-democraților încă spune, că se află mai multe planuri în birourile

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Dela Călugăreni la Rusciuc.

București, 14 Sept. v. 1908.

Dela Călugărenii județului Vlașca, pe o șosea, cum nu se poate mai »națională«, mai frumoasă și mai îngrijită, am făcut până la Giurgiu, cu trăsura 2 ore și jumătate.

Pe stânga se întinde, pe o lungime de mai mulți chilometri, o pădure de stejar cu iarba iei mare necosită și uscată, iar mai la vale, și pe stânga și pe dreapta, »porumburi« mari, uscate, cu o rară bogăție de știulei atârnând cu greul boabelor lor spre pământ.

Ca la vreo 10 chilometri departe de apa Dunării, — care începe să se zărească sub dealurile Rusciucului ca o lamă a unui paloș uriaș culcat la pământ, — începe așa numita vale a Dunării.

La satul Daia e un coborîș iute de vreo 40 de metri; aici începe valea Dunării cu locurile ei joase și presărate de mlaștini. Șoseaua coboară aici printr'o cotitură dosnică — și istoria spune că în acest loc, debunăseamă acoperit de păduri odinioară, l'a bătut mai întâi gândul pe Mihai Viteazul să dea piept cu oștirile lui Sinan.

Linia ferată București-Giurgiu ocolește prin fața satului îndreptându-se spre gara dinspre apus a Giurgiului, orașul străvechiu, ale cărui ziduri se zăresc la vreo 7 chilometri de pe mal. El, cu bogatele și frumoasele vii cari îl înconjoară, stă ceva mai sus, fiind ferit de inundațiile pe cari bătrânul Istru le cauzează, cam la a treia primăvară, pe toată valea Dunării.

*

Spre mulțumirea oricărui Român, Giurgiul, orașul nostru cel mai apropiat de Balcani și cel cu mai multe legături odinioară cu Impărăția turcească, n'are nimic oriental, decât câțiva turci, cari vând fructe mai ieftine ca la București, poate ceva din negoț, care e reprezentat și prin câțiva »palicari« cari își au biserica lor, dar vorbesc românește. Străzile îngrijit pavate și curate se adună toate în centrul orașului ca razele în jurul unei stele, care în cazul nostru e înlocuită prin grădina publică a orașului, în mijlocul căreia, sub o fostă geamie turcească, este o cafenea. In restul orașului, aproape pe toată întinderea sunt clădiri publice frumoase și moderne, localuri publice curate și locuințele particulare în general frumușele.

*

La doi kilometri de oraș spre meazăzi e portul — portul Ramadan. De aici începe mirosul de pește. Prin bălțile din jur saltă ușor bărcile pescarilor, iar în lungul văii Dunării se văd până jos și sus în zare turmele de bivoli ale așa zișilor *bivolari* din Giurgiu, cari fac în oraș și în port toate serviciile de transport cu bivolii lor.

Și deodată privirea se deschide largă cuprinzând întinsul grozav de apă, în sus și în jos, mișcându-se a lene prin sânul, pe care apele, cari din atâtea și atât de îndepărtate colțuri ale Europei, l'au săpat și adâncit în cursul vremurilor.

Pe o întindere de peste un chilometru portul e întărit cu piatră; pe mal sunt clădirile noi pentru vamă, poliție, gară, magazii etc. iar în lungul malului stă înșirat rândul nesfârșit de pontoane, de șlepuri, remorchere și vase ale tuturor neamurilor.

Dupăce cu destulă ușurință, mi-se dă bilet de liberă trecere în Bulgaria, urc pe puntea »Dorobanțului«, care face serviciul între Giurgiu și Rusciuc.

Țărmul bulgăresc se ridică rîpos și chiar în dreptul portului, neîngrijit. Lucrările se fac acum pentru legarea malului.

Și cum sfâșierea mută a valurilor ne îndepărtează tot mai mult de țărmul românesc, tot mai mult începe să ne stăpânească simțământul necunoscutului așteptat. Și iată necunoscutul: funcționari bulgari, uniforme bulgărești, limbă bulgărească, dar toți vorbesc românește tot așa de bine.

*

Rusciucul e risipit pe tot întinsul unei largi albii a unei coline. Și în tot largul se ridică nenumărate turnuri de ale fostelor geamii din vremea stăpânirei turcești.

Ca în zi de sărbătoare, orășelul e liniștit, prea liniștit poate. Aici, prin centru, abia dacă mai găsești vre-un Bulgar, care să știe românește. Prin piață ca și în port staționează trăsura vre-unui turc, care, cu o liniște deamnă de invidiat așteaptă mușterii împreună cu căruțașul sărac, cu caii săi slabi, care e și el, în Rusciuc, întotdeauna turc și așteaptă cu aceiași liniște ivirea vre-unei ocazii. Și sunt în Rusciuc mulți Turci, oameni de muncă grea și mai puțini negustori; sunt G-

obscure ale ministrului Andrassy, dar că *acesta e cel mai nou, e cel din 24 Septemvrie 1908, pe care vrea guvernul să-l prezenteze dietei.**)

Proiectul dă drept de vot tuturor cetățenilor trecuți de 24 de ani, va să zică și celor ce nu știu ceti și scrie.

I. Insă *ceice nu știu ceti și scrie* nu au vot nemijlocit ci *mijlocit* în așa formă, *că tot zece inși aleg un bărbat de încredere, care are drept să deie un vot. Astfel 1,270,924 de analfabeți trecuți de 24 de ani vor avea la olaltă 127,092 de voturi.*

II. *Pe baza științei scrierii și a cetitului vor avea cu totul 2,618,501 de inși drept de vot.* Intre aceștia vor fi de cei *cu un vot, cu două* și *cu trei*.. Pe baza scrisului și a cetitului vor avea

1,534,443 drept de un vot.

Drept la două voturi vor avea:

a) Cei ce au absolvat 4 clase la vre-o școală medie;

b) Cel ce știe scrie și ceti și plătește din vre-un fel de dare, 20 coroane dare directă;

c) Cel ce știe scrie și ceti și dă ocupație regulată unei persoane.

d) Cel ce știe ceti și scrie și e aplicat de cel puțin cinci ani la un măiestru;

e) Cel ce știe ceti și scrie, are cel puțin 32 de ani, a cătănit și are cel puțin 3 copii.

Conform acestor titluri de drept vor avea *câte 2 voturi* 866,267 inși, cari *vor stăpâni 1,732.534 de voturi.*

Câte trei voturi vor avea:

a) Cei absoluți de vre-o școală medie

b) Cei ce știu scrie și ceti și plătesc cel puțin 100 de coroane dare directă.

Pe baza aceasta ar avea:

Câte 3 voturi 217.791 de inși, cari la olaltă vor depune 653,373 de voturi.

Numărul total al voturilor vor fi: *4.047,671*,

ear numărul votanților:

a) Mijlocit 1,270,924

b) Nemijlocit:

cu un vot	1.534.443
cu două voturi	866,267
cu trei voturi	217,791

Aceste voturi după naționalitate se vor împărți precum urmează:

Dintre cei *cu drept la trei voturi* vor fi:

Români	3·7% =	8,124	inși.
Maghiari	71·7% =	156,156	«
Germani	16·9% =	37,024	»
Slovaci	3·1% =	6,817	»
Sârbi	3·6% =	6,599	»

Dintre cei *cu 2 voturi*:

Români	5·0% =	43,313	inși.
Maghiari	63·3% =	548,347	»
Germani	16·7% =	144,666	»
Slovaci	10·1% =	87,492	»
Sârbi	2·3% =	19,924	»

Dintre cei *cu un vot*:

Români	9·1% =	139,634	inși
Maghiari	58·6% =	899,173	»
Germani	13·5% =	207,149	»
Slovaci	13·5% =	207,149	»
Sârbi	2·1% =	32,223	»

Dintre cele 1.270,924 de *voturi mijlocite* (adecă tot zece bărbați un vot) vor avea:

Românii 38·8 %, Maghiarii 32·2%, Germanii 4·8%, Slovacii 10·3 %, Rutenii 5·7% Sârbii 3·8%. Croații 1·0%, Alții 3·4%.

Monstruositatea acestui proiect se va vedea și mai bine dacă numărul de bărbați ce-l are fie-care naționalitate îl vom compara cu numărul voturilor ce le va căpăta:

Numărul bărbaților trecuți de 24 ani:		în %	Suma voturilor ce le-ar căpăta:
Românii	684,261	17·6	299,573
Maghiarii	2,015,355	51·7	2.501,245
Germanii	450,064	11·6	615,245
Slovacii	433,420	11·1	416,910
Croații	44,155	1·1	44,524
Sârbii	108,193	2·8	97,114
Suma totală	3,895,357	100·0	4,047,671.

Adecă, pe când între 2,015,335 de Maghiari numai 1.608,707 bărbați știu ceți și scrie și totuși ar fi să aibă **2,501,460** de voturi, fiindcă au foarte mulți de cei cu trei voturi; pe atunci pe 684,261 de bărbați români trecuți de 24 de ani, s'ar veni numai **299,537** de voturi!!!

Ți se ridică sângele 'n obraz când te gândești cu câtă obrăsnicie se silesc cei dela guvern să falsifice și denege drepturile, pe cari spiritul timpului și un monarch înțelept voiește să le deie popoarelor, ce cu atâta sudoare poartă greutățile acestui stat.

A sosit timpul, când tot cetățeanul cinstit trebue să între în lupta, a cărui scop nobil este apărarea drepturilor cetățenești și omenești față de atentatul ce se încearcă în contra lor.

A.

*) Pentru autenticitatea acestui proiect e interesant să se știe, că numai decât după apariția lui în »Népszava«, organul semioficios al guvernului »Bud. Ertesitő« a publicat următoarele: »Népszava« publică în numărul său de azi un articol despre dreptul electoral, la care articol noi suntem împuterniciți să răspundem următoarele: Oficiul central de statistică a prelucrat la comanda ministrului de interne un ciclu întreg de conspecte statistice privitoare la proiectul electoral. Unul dintre aceste proiecte, pe care oficiul statistic încă nici nu l'a prezentat ministrului de interne, a ajuns în urma unui abuz păcătos în posesiunea ziarului »Népszava«, și pe baza acestuia a scris »Népszava« mai sus amintitul articol. In chestiunea asta s'a pornit cercetare«.

La asta »Népszava« prezentează următorul comentar logic:

Din șirele semioficiosului »B. Tudósitó« reies următoarele: 1. Cele comunicate de noi *sunt pe deplin autentice.* 2. Proiectul plănuit și datele dintr'ânsul sunt compuse *la comanda lui Andrassy.* 3. Planul e »din ciclul de proiecte cu diferite direcții« în privința timpului cel mai din urmă. 4. Andrassy Gyula deci acum în cele din urmă zile a dat porunca, să se facă acest conspect, și de sigur nu de aceea l'a dat, fiindcă ar vrea să realiseze votul după un plan mai vechiu. 5. Aceasta, precum și împrejurarea, că Andrassy, după cum spune semioficiosul, încă nici n'a văzut acest conspect, ne arată, că am avut dreptate eri când am susținut *că guvernul peste tot nu-și are încă proiectul gata.* 6. Prin urmare fără 'ndoială nici învoirea prealabilă a regelui n'o poate avea«.

Un înprumut de 90 milioane a statului român. Cetim în »V. Națională«: »Cu prilejul sosirei în București, a d-lui Schöller, președintelui clubului finanțiar dela »Disconto-Geselschaft«, s'au început tratative de către guvernul nostru în vederea unui împrumut de 70 milioane nominal, în rentă de 4 la sută. Aceste trative s'au sfârșit acum. Produsul acestui împrumut va fi afectat numai pentru cheltueli productive și mai ales pentru căile ferate și portul Constanța. Greutățile ce se întimpinau în negocierea acestui împrumut proveneau din faptul că curșurile rentei române 4 la sută au fost anul acesta foarte slabe la Berlin, unde se știe, cuponul curent nu-i contat în cursul practicat la bursă. Acest curs nu trece acolo de 89 și jum.l pe când pe timpul ultimei conversiuni e, trecea de 92.

D. Costinescu cerea, ca diferența între cursul bursei și cursul oferit de sindicatul împrumutător să fie mai mică decât cea dela împrumuturile anterioare. De altfel cursul redus de acum al rentei române nu-i o particularitate a fondurilor noastre de Stat. Toate rentele de Stat, consolidatele engleze, rentele germane, precum si a celorlate țări au fost slabe anul acesta.«

Acuma § 173.

(Raport special.)

Cluj, 28/IX 1908.

Și pentru săptămâna asta ni-s'a ajuns un proces, și mai e vorba, o — judecată. Zicem simplu »judecată«. O monstruoasă osândă de 6 luni, ce lovește pe un om tânăr, însurat de câte-va luni, și nepedepsit o singură dată până acum, par'că nu ne mai scoate din sărite.

In ordinea cronologică a înaintării pe calvar, procesul (acesta) poartă numărul **368**!

Acuma — pe semne variația delectează și rigiditatea procurorească! — osânda s'a dat pentru *delictul ațâțării*, (lázitás), ce ar fi săvârșit d-l Ilarie Chendi, care a scris în »Țeara Noastră« din Sibiiu, un articol prim sub titlul »*In jurul presei*«, dar în locul căruia este tras în judecată redactorul responzabil d-l *Ovidiu Gritta*, fiind d-l Chendi în România.

Ațâțarea ci-că s'a făcut împotriva unei instituții a statului, — *împotriva justiției* — prin următoarele pasaje ale articolului:

»...După cât știm, tonul ziarelor noastre nu e cu nimic mai ridicat decât în trecut. Și examinând cu deamăruntul toate articolele acele încriminate și osândite, mintea luminată și inima fără pasiuni vulgare nu vor putea descoperi în ele nici umbră de »agitație«. Sunt fraze nevinovate de apărare. sunt tălmăciri de sentimente și impresii în treacăt, dar nicăiri n'o să se găsească idei primejdioase și îndemnuri la dezordine.

»In general, tot ce s'a osândit până acum și a adus cu sine atâta chin și supliciu, toate articolele, pentru cari ziariștii români au suferit atâția ani de temniță și atâtea pagube morale și materiale, sunt de o nevinovăție evidentă și constitue un dosar cumplit în sarcina justiției maghiare. Viitorul istoric imparțial al vremilor de astăzi va avea desigur fulgerătoare cuvinte la adresa procurorilor de acum și a spiritului de dreptate și de respectare a libertății cuvântului și gândului. El se va întreba: cari au fost urmările funeste ale pretinselor »agitații« a ziarelor nemaghiare; unde s'a constatat un singur caz de răscoală sau nesupunere pe urma vre-unui articol: unde e »ura« pe care ar fi sădit'o acele ziare printre conaționalii lor? Și negăsind nici o dovadă istoricul va trebui să constate intriga și brutalitatea acelora, cari reprezintă astăzi justiția la noi și va trebui să înfiereze crima lor, căci da, e o crimă a încătușa în așa măsură libertatea presei, această cucerire a spiritului modern....

...Deocamdată privim, oarecum buimăciți la osândele repezi și la patima tot mai pronunțată a procurorilor. Ne dor suferințele acelora dintre noi, cari au căzut victimă poruncei din Budapesta.«

Pertractarea a avut câteva momente noi.

Acuzatul a făcut o impresie foarte bună cu purtarea-i bărbătească.

Procurorul — un sub-procuror nou; tribunalul tot cel vechiu — n'a vorbit mai mult de cinci minute, și n'a făcut obișnuitele tirade politice. Aproape lâncezit, a ținut să esplice numai delictul agitației.

Apărătorul *Dr. Cassiu Maniu* — prin urmare — de asemenea s'a restrâns la această »temă«, distrugând toată logica procurorului. Le-a spus, că nu-i iertat să se identifice cu justiția cele câteva figuri de procurori și judecători, pe cari le atinge articolul încriminat. I-a făcut atenți la congresul internațional al pressei, unde a făcut mare senzație oribila sumă a proceselor de pressă ce liferează Ungaria. Ele sunt, spunea apărătorul, »meritul unui stat despotic«!! (Prezidentul avertizează.) A citat pe Gibbon, care le recunoaște vechilor Maghiari un bun »simț natural de dreptate«, și pe Montesquieu, care spunea, că »dacă chiar prin arme a cucerit vre-un popor, o țară, trebue să caute în toate chipurile a-și căpăta iertare pentru acest — păcat«. — D-l C. Maniu, precum vedeți, a judecat și acum dintr'un principiu mai înalt, păcat că nu și cu entuziasm mai mult.

S'a apărat, în câteva cuvinte și acuzatul. Notez: a vorbit dela început până la sfârșit tot românește.

Cu toate apărările acestea, și cu toate că procurorul n'a spus o singură agravantă, Curtea cu jurați l'a găsit vinovat cu peste șapte voturi, iar tribunalul i-a croit îngrozitoarea pedeapsă pentru o nimica toată de **6 luni închisoare** și cheltuelile.

Sperăm, că în urma recursului ce s'a înaintat din partea apărării, Curia să anuleze pedeapsa pentru un motiv, asupra căruia s'a stăruit mult și la pertractare: anume, la investigație, d-l Gritta a prezintat judelui manuscrisul autorului și numai din vina judelui nu a fost luat la cercetare autorul, care pe aceia vreme era tocmai în Sibiiu, dar pe urmă s'a întors iarăș la București.

Si mai sperăm ceva: o interesare mai mare, decât ce pot arăta cincisprezece oameni din partea Românilor clujeni. (!!?? Red. Gaz.)

S. C. D.

Adunare poporală oprită.

Alba-Iulia, în 27/IX 1908.

Onor. Redacțiune! Adunarea poporală convocată aici pe ziua de azi, a fost oprită de către primarul urban Novák Ferencz sub pretext, că în ziua de Duminecă nu se pot ținea adunări de aceste și apoi și din cauza, că pe această zi cade și târgul de vite la bâlciul din loc.

Celor adunați la oara si locul hotărât în convocatoriu le-au împărtășit în numele convocatorilor advocatul Dr. Rubin *Patiția* interzicerea adunării și le-a promis că cât mai curând se va convoca o nouă adunare în cauza votului universal.

Isprava acestei opriri volnice s'a efeptuit cu conlucrarea fișpanului bar. Kemény, care și Vinerea trecută și azi a venit în Alba-Iulia. Gendarmi numai 25 a mai adus pe azi, însă numai niște patrule umblau prin jurul grădinei.

Au domnii mare frică de vocea poporului, însă ar putea fi convinși odată, că prin abuzuri și șiretlicuri nu se vor putea ținea mult timp la puterea acaparată fără vrednicie.

Unul dintre convocători.

Dela congresul presei.

Asigurări internaționale între ziariști. — O nouă propunere a d-lui *Ioan Procopiu.* — Tribunale de arbitragiu pentru ziare. — Secretul profesional.

»L'Independance Roumaine« primește din Berlin următorul raport:

Azi în 24 Septemvrie congresul s'a ocupat de cestiunea interesantă a asigurărilor mutuale internaționale între ziariști. Cestiunea foarte complicată a dat naștere unei lungi desbateri, în cursul căreia reprezentanții diferitelor țări și-au espus opiniunile lor. Un număr de oratori au fost de aviz, ca statul în fiecare țară să intervină, ca și pentru asigurările lucrătorilor, fiindcă lucrătorii cu capul n'au mai putin drept decât ceilalți la protecțiunea statului.

D-l *Ioan Procopiu*, președintele sindicatului ziariștilor din București, a profitat de această ocazie spre a cere ca aceste asigurări să se estindă în mod egal și asupra amendelor, cărora ziariștii pot să fie supuși în cercul carierii lor. D-l Procopiu a făcut un amendament în acest sens, cerând ca să fie predat comisiunei speciale, însărcinată de a studia propunerile făcute de un congres.

Aceasta cestiune prezentă un interes cu totul particular pentru noi Românii, în urma generosității deplorabile, cu care tribunalele unguresti impun ziariștilor români amendele.

D-l Procopiu consideră aceste amende ca și accidentele la muncitori.

*

și Evrei, cari își au mahalaua (suburbiul) lor mai îngrijată decât altele și sunt și câteva mii de Români c'un întreg mahala a lor.

Clădirile publice mai noui sunt toate frumoase și impunătoare; curățenie și îngrijire e suficientă în centrul foarte îngust, dar restul orașului e rămășița altor vremuri cu clădirile lor, cu întunerecul și cu murdăria lor cu tot.

In clădirile lor e ceva greoiu, care se aseamănă întrucâtva cu felul de a, clădi al Sașilor. Chiar în alegerea culorilor cu cari își zugrăvesc porțile și ferestrile se apropie puțin de compatrioții noștri.

*

Dacă cineva ar dori să se repează din Rusciuc la cel mai apropiat sat bulgăresc ca să poată să-și dea seama ce e un sat bulgăresc, nu-i va fi cu putință, căci cel mai apropiat sat e la o distanță de 4 ceasuri cu trăsura. Și această mare depărtare nu se poate explica decât prin aceea, că în Rusciuc, fiind până în 1878 un pașă turcesc, locuitorii nu se puteau stabili în preajma orașului de teama soldaților turci. Intrebând pe un tânăr bulgar ce-aș mai putea să văd în orașul lor, acesta mă privi cu o stăruitoare atenție și începu să-mi arate unde e regia lor, palatul administrativ, școala, regimentul de infanterie (pe acesta nu uită de loc să mi-l pomenească cu toate că nu putea fi zărit.) Acesta îmi spuse mai mult decât mă așteptam și lucruri, cari îl interesau mai mult pe el.

Intrebai apoi pe un alt tânăr, care, pentru prima oară mi-a părut a fi bulgar, dar pe urmă am aflat, că era unul dintre Bulgarii coborâți din Galiția, întrebai pe acesta ce aș mai putea vedea. După ce află, că nu sunt Bulgar și că sunt din România începu să dea din cap compătimitor pentru Rusciuc. Imi vorbi apoi de Brăila, și-mi arătă mahalaua evreiască.

In curtea mare a unui fotograf văzui însă o mare mulțime de bărbați și dame. Erau în escursie trei societăți corale din România: »Eintracht« și »Liedertafel« din București și »Lira« din Pitești.

Ele erau din ajun venite să serbeze împreună cu societatea corală »Concordia« (tot germană) din Rusciuc, aniversarea împlinirii a 25 ani de viață ai acesteia din urmă.

Iată mi-am zis, un popor care prin limba, prin cultura și cântecul său rămâne german, ori unde l'ar fi aruncat soartea.

Mă gândii că »Dorobanțul« așteaptă la mal și mă îndreptai spre port.

R. C.

In preziuă, congresul a convocat o şedinţă spre a discuta cestiunea *tribunalelor de arbitragiu pentru pressă.* Un ziarist din Milan a dat lectură unui raport asupra activităţii acestor tribunale în Italia. Congresul a decis să roage pe preşedinte a prezenta la viitoarea adunare un cod complet de drept modern al ziariştilor.

*

A doua cestiune la ordinea zilei a fost aceea a *secretului-profesional.* Pentru Germania a raportat Georg Schweizer din Berlin. El constată, că toate congresele anterioare au decis inviolabilitatea secretului profesional.

Nici un ziarist nu va trada de bună-voie acest secret fiindcă de-l va trada va atinge nu numai onoarea jurnalismului, dar şi condiţiunile de existenţă ale pressei. Cu toate astea un mare pericol ameninţă secretul profesional prin obligaţiunea, care în Germania este încă impusă ziariştilor de a face mărturie în cestiuni, unde şi fără aceasta el îşi asumă în senz juridic responzabilitatea cuprinsului şi tenorului articolului. Aceasta obligaţiune de a mărturisi este nedeamnă de membrii corporaţiunei pressei. Ea e stricăcioasă intereselor profesiunei. Pressa nu poate să-şi împlinească complet înalta sa misiune, decât atunci, când anonimatul va fi respectat în toate cazurile. Dacă statul atentează la anonimat, el împiedecă progresul cultural. De aceea se pretinde, ca ziaristul să fie în mod egal asimilat persoanelor acelora, cari au dreptul de a păstra secretul profesional, cu acelaş titlu. ca preoţii, advocaţii şi medicii. Adevărat că octroarea unui asemenea drept presupune o organizaţie severă a corporaţiunii ziariştilor, constituirea de tribunale de onoare şi un sentiment înălţat de onoare al publicistului.

Cu unanimitate congresul a adoptat o moţiune, prin care invită pressa lumei întregi la o agitaţie energică în favorul suprimărei obligaţiunei de a face mărturie.

Câte voturi româneşti avem în comitatele bănăţene şi ardelene.

In numărul nostru de eri am dat după tabelele oficiale, publicate de »Népszava«, numărul voturilor româneşti în comitatele Bihor, Maramureş, Sătmar şi Sălagiu. Continuăm astăzi cu comitatele din Bănat şi Ardeal, cu populaţiune mai însemnată românească:

In comitatul Aradului, dintre 2445 alegători cu trei voturi sunt *26·6%* Români, dintre 10·297 alegători cu două voturi sunt *35·7%* Români, dintre 20·565 alegători cu un vot *48·5%* Români şi dintre 45·286 analfabeţi sunt *84·1%* Români. Din totalitatea voturilor de 53·029, Românii dispun de abia de **43·6%**.

In comitatul Caraş-Severin dintre 2510 alegători cu 3 voturi sunt *34·5%* Români, dintre 18,128 alegători cu 2 voturi sunt *48.7* Români, dintre 42·751 alegători cu 1 vot sunt *77·2%* Români, dintre 53,483 analfabeţi sunt *88·4%* Români. Din totalitatea voturilor de 91·887, Românii dispun de-abia de **63·1%**.

In comitatul Timişului dintre 5235 alegători cu 3 voturi sunt *16%* Români, dintre 20·762 alegători cu 2 voturi sunt *29·6%* Români, dintre 35·911 alegători cu 1 vot sunt *35·9%* Români şi dintre 37·515 analfabeţi sunt *63·2%*. Din totalitatea voturilor de 96·892, Românii figurează cu **31·1%**.

In comitatul Albei-inferioare dintre 1504 alegători cu 3 voturi sunt *34·2%* Români, dintre 4817 alegători cu 2 voturi sunt *45%* Români, dintre 8446 alegători cu 1 vot sunt *65·9%* Români, dintre 34,568 analfabeţi sunt *87·3%* Români. Din totalul voturilor de 26·054, Românii dispun de **55·6%**.

In comitatul Bistriţa-Năsăud dintre 797 alegători cu 3 voturi sunt *24·2* Români, dintre 3820 alegători cu 2 voturi sunt *26·2%* Români, dintre 9703 alegători cu 1 vot sunt *58·1%* Români şi din 15.820 analfabeţi sunt *84·3%* Români. Din totalul voturilor de 21.320, Românii dispun de **44·8%**.

In comitatul Braşov din 1686 alegători cu 3 voturi sunt 30·5% Maghiari, 57·2% Germani şi *11·8% Români,* dintre 5452 alegători cu 2 voturi sunt 31·7% Maghiari, 50·9% Germani şi *16·8% Români,* dintre 9512 alegători cu 1 vot sunt 38% Maghiari, 31·6% Germani şi *30% Români,* Din 4215 analfabeţi sunt 24.7% Maghiari, 4% Germani şi *63·2% Români.* Din totalul voturilor de 25.896, Maghiarii dispun de 33,6%, Germanii de 44·3% şi *Românii de* **21·5%**.

(Va urma).

STIRILE ZILEI.

— 15 Septemvrie v.

Banca culturală. Propunerea făcută de părintele Dr. I. Cristea în ultimul sinod archidiecezan privitoare la înfiinţarea unei »bănci culturale« româneşti se apropie de realizare. Joia trecută, precum aflăm, s'a ţinut în Sibiiu sub presidiul d-lui adv. E. Ungureanu o anchetă, la care a participat un număr mai mare de preoţi gr. or. şi fruntaşi mireni ai bisericei gr. or. La anchetă a luat parte şi I. P. S. Sa Mitropolitul I. Meţianu. După desbateri mai lungi membrii convocaţi la anchetă s'au constituit în comitet fundator pentru înfiinţarea »băncii culturale«. »Revista Economică« e informată că iniţiatorii acestei bănci au ajuns la convingerea, că singure soluţie posibilă pentru realizarea în parte a scopurilor culturale avute în vedere este întemeierea acestei bănci ca întreprindere speculativă pe acţii ca ori şi care întreprindere românească de această natură. Totodată fundatorii au schimbat din consideraţii mai înalte firma de »Bancă culturală« în *„Bancă generală de credit Lumina“.* Noua întreprindere este proiectată a se fonda cu un capital soc. de cor. 600.000 şi li-se pune în vedere acţionarilor *o dividendă maximală de 5%*, după detragerea căreia *din restul beneficiului net 45 la sută sunt destinate a se pune la dispoziţia conzistorului archidiecezan pentru scopuri culturale.*

Căpitănatul oraşului ne trimite spre publicare următorul anunţ urgent: Din cauza pericolului ameninţător al colerei proprietarii, administratorii de case şi locuitorii sunt provocaţi de urgenţă să ţină în cea mai mare curăţenie curţile, umblătorile, podurile, pivniţele, grajdurile, şopurile etc. şi să golească în fie-care săptămână gropile de gunoiu. Hotelierii, cârciumarii şi proprietarii de cafenele au să desinfecteze pissoirile cu var stâns, să ţină în mare curăţenie pânzăturile de masă, tacâmurile şi albiturile de pat şi să spele cel puţin odată la săptămână podelele cu leşie fierbinte. Organele poliţiale vor controla executarea dispoziţiunilor de mai sus şi vor pedepsi sever pe contravenienţi.

Varul stâns se pregăteşte în modul următor: 1 chilă de var nestins se înmoaie într'un litru de apă şi după ce s'a răcit se amestecă cu alte trei litre de apă. Varul stâns are să fie întotdeauna proaspăt.

Despre starea sănătăţii regelui Carol sosesc din nou ştiri neliniştitoare. Unele ziare spun, că regele sufere din nou de dureri acute de stomac, în urma cărora Vineri şi Sâmbătă ar fi avut în două rânduri sincope.

Linia ferată Făgăraş-Braşov va fi deschisă circulaţiunei probabil peste patru săptămâni. Lucrările la viaductele dela Şinca-nouă vor fi terminate săptămâna aceasta, iar peste patru săptămâni se va face prima încercare, dacă pot suporta greutăţile prescrise.

Noul an şcolar la seminariul »Andreian« din Sibiiu s'a inaugurat eri în mod solemn. După terminarea serviciului divin elevii s'au întrunit în refectoriul seminarului, unde a sosit şi I. P. S. Sa Metropolitul Ioan. D-l director Dr. E. R. Roşca a rostit aici o frumoasă vorbire, în care a pus la inima elevilor mai ales iubirea de ordine şi de curăţenie. In urmă I. P. S. Sa a adresat elevilor o vorbire plină de învăţături, îndemnându-i nu numai la însuşirea cunoştinţelor, de cari vom avea trebuinţă în viaţa practică, ci şi la purtare bună şi cuviincioasă.

Regele Spaniei la Paris. Suveranii Spaniei au sosit eri în Paris însoţiţi de către ministrul de externe, Allendesallazar. Ministrul de externe francez Pichon i-a salutat în numele guvernului. Regele Spaniei, ministrul de externe al Spaniei, primul ministru francez Clémenceau şi ministrul de externe Pichon au avut eri o lungă convorbire privată. La amiazi regele Alfonso a vizitat pe preşedintele Fallieres; convorbirea a durat 45 minute. Apoi d-l Falliéres a înapoiat vizita regelui Alfonso. Convorbirea dintre regele Spaniei şi preşedintele Falliéres, conferinţa miniştrilor francezi şi spanioli a stabilit absolută comunitate de vederi a acestor două guverne în ceea-ce priveşte politica marocană.

Un spital pentru coleră s'a înfiinţat în Braşov în urma unui ordin telegrafic sosit din Budapesta. Spitalul este aranjat pentru 20 bolnavi. De asemenea s'a angajat şi personalul de serviciu necesar. Numai muşteriii mai lipsesc.....

Holera în Petersburg. Duminecă s'au constatat în Petersburg 268 nouă îmbolnăviri pe holeră. In aceeaşi zi au fost 148 decese.

Guvernul austriac a ordonat ca măsuri în contra holerei, pe lângă controlul sanitar la graniţă a tuturor persoanelor venite din Rusia, şi o observaţie de 5 zile a călătorilor veniţi din Rusia. Guvernul a pus în vedere autorităţilor, ca să se aplice pe o scară cât mai întinsă toate măsurile sanitare, cari până acum s'au dovedit a fi eficace contra epidemiei de holeră.

Curtea de apel din Berlin a anulat deciziunea de punere în libertate a principelui de Eulenburg şi a admis această punere în libertate numai pe lângă depunerea unei cauţiuni de 100.000 mărci.

Artistul Sarasate, care a încetat din viaţă săptămâna trecută, a lăsat trei milioane. Moştenitoare sunt surorile sale. Conservatoriile din Paris şi Madrid au câte un legat de 100.000 franci.

Carne ieftină şi sănătoasă se va pune mâne în vânzare de către oraş în măcelăria centrală (Intre scaune). Carne de porc calitatea II chila cu 60 filer işi carnea de la 2 junci chila cu 44 fileri. Carne de bivol calitatea I tot cu 60 b.

Cartelul băncilor din Budapesta desfiinţat. După o existenţă de abia 6 săptămâni cartelul băncilor Budapestane, conform unei hotărâri unanime a reprezentanţilor lor, adusă la 24 crt. s'a declarat desfiinţat. După trecerea terminului de anunţ de o lună, fixat la constituirea cartelului, va să zică cu începere dela 25 Octomvrie a. c. fiecare din băncile cartelate va avea mână liberă la fixarea condiţiilor sale. Desfiinţarea cartelului, scrie »R. E.«, va contribui fără îndoială mult la uşurarea pieţei de bani, ţinută încătuşată de băncile cartelate.

»Nunta lui Figaro«. Joi la 11 Septemvrie 1908 s'a dat a cinci-suta reprezentaţie a piesei »Nunta lui Figaro« în teatrul naţional din Berlin. Intâiaşi dată s'a dat la 14 Septemvrie 1790. A suta reprezentaţie s'a dat peste 37 de ani, a 300-a la 3 Ianuarie 1877, a 400-a la 29 Octomvrie 1892.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 29 Septemvrie. Deputatul disident Bozoky Arpad şi-a ţinut alaltăeri darea de samă în Kunszentmarton. La adunare a participat şi dep. Farkashazy, care a vorbit contra votului plural, declarând că partidul stâng va lupta împotriva votului plural.

Londra. 29 Sept. In legătură cu evenimentele din Turcia ziarul „Times“ publică la loc de frunte un *articol vehement contra Austro-Ungariei.* Articolul afirmă între altele că Austro-Ungaria nu priveşte cu ochi buni desvoltarea de acum a Turciei, *nu-i convine mai ales era constituţională,* care însemnează ordine şi liniştire în diplomaţia Europei, *câtă vreme scopul Austro-Ungariei este, ca în Macedonia să fie stabilă anarchia. De aici poate izbucni foarte uşor scânteia unui mare războiu european* — continuă „Times“ — *care ar aprinde întregul continent şi mai ales Peninsula balcanică.* In cazul acesta împărţirea (ciontirea) Turciei ar fi foarte aproape, iar Austro-Ungaria îşi doreşte parte din Turcia. Articolul produce în cercurile diplomatice mare senzaţie.

Paris. 29 Sept. Poliţia din Biaritz a arestat pe un anarchist spaniol Fernando Canatrava, care se zice că ar fi luat parte la un complot în contra regelui Spaniei. El ar fi proiectat un nou atentat în contra regelui Spaniei pe Sâmbătă, dar a fost trădat de o femeie, cu care plănuise să comită atentatul.

Salonic. 29 Sept. Toată Macedonia e inundată de misiuni şi proclamaţiuni bulgare. Lumea se teme de o mişcare violentă şi turburătoare din partea bulgarilor.

Petersburg. 29 Sept. Adunarea studenţilor universităţii de aci a decis prin 2300 voturi contra 77 să proclame greva generală a studenţilor universitari în caz când guvernul rus ar lua noi măsuri de represiune contra studenţilor.

Constantinopol. 29 Sept. Eri s'a ţinut sub preşidenţia Sultanului un consiliu, la care au luat parte marele vizir şi ministrul de războiu. Se zice ca consiliul a fost provocat de atitudinea Bulgariei, care vrea să aducă la suprafaţă cestiunile politice cari o privesc şi de care se vorbeşte cu atâta aprindere actualmente.

Sofia, 29 Septemvrie. Luni au avut loc în Sofia o mare manifestaţie cu prilejul afacerii căilor ferate orientale. Erau de faţă mai multe mii de persoane care au aclamat o rezoluţie aprobând luarea în posesie de către guvernul bulgar a acestor căi ferate. Adunarea a promis ajutorul său cabinetului, cerându-i să nu restituiască drumurile de fier ocupate. Asemeni manifestaţiuni a avut loc la Rusciuc şi în mai multe oraşe din Bulgaria meridională.

New-York, 29 Sept. Andrew Carnegie a dăruit 250,000 dolari pentru întemeerea unui institut de ajutorare a victimelor muncei. Ei vor fi ajutaţi din acest fond cu tot ce reclamă starea lor precară.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va ruzulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

Bibliografie.

— *»Legenda Funigeilor«*, poem dramatic în trei acte de St. O. *Iosif* şi D. *Anghel.* Preţul 1 Leu.

Dante „Infernul“ traducere în versuri de N. Gane. Preţul 3 cor. 50 bani. plus 30 bani porto.

„Prin Vraja Dragostei“, nuvele de *Vasile Pop.* editura Minerva. Preţul C. 1·50 plus 10 fileri porto.

M. Sadoveanu „Vremuri de Bejemie“ 2 cor.

Guy de Maupaansst „Povestiri alese traduse de M. *Sadoveanu.* 2 cor.

Octavian Goga „Poezii“. 1 cor.

Zaharie Bârsan „Poesii“ 1 cor. 50.

Sandu (Aldea) “Cărticica Plugarului“ — 50 bani.

Ioan Adam: „Năzuinţi“ povestiri şi „Pe lângă vatră“, pilde şi glume ţărăneşti. Ambele à 1.50 cor.

Vasile C. Osvadă. „Băncile populare din România“. Cu un adaus informativ Preţul 1 coroană.

Mihai Eminescu. *„Poezii“*, c'o notiţă biografică de Ioan Săndulescu. Ediţia II. complectată şi adăugită. Preţul 2 lei. Porto 10 bani.

Octavian Goga. *„Poezii“*, premiate de Academie. In Biblioteca pentru toţi sub numărul 286—287. Preţul 60 bani. Porto 5 bani.

Haralamb Lecca. „Femeea Indărătnică“, comedie în 5 acte, tradusă după Shakespeare. (In Biblioteca pentru toţi. No. 224. Preţul 30 bani. Porto 5 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

La tipografia și librăria A. Mureșianu se află de vêndare următórele: **Cărți literare apărute din ediția „Minerva, București.**

N. Petra-Petrescu. **Ilie Marin**, istorióră pentru tinerime, localisată după nemțesce. 193 pag. . Prețul cor. 1.50
Vasilie Pop, **„Domnița Viorica“** roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ) 20
M. Salodeanu. **„Floarea Ofilită“**, roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ) 20
Ștefan Iosif, **„Credințe.“** Poesii à cor. 1.50
Em. Gârleanu-Emilgar, **„Bătrânii“**, schițe din viéța boerilor moldovenĭ 1.50
Eugeniu Boureanul. **„Povestiri din copilărie“**. Prețul à . . . cor. 1.50
Vasilie C. Osvadă, **„Băncile poporale din România“** cu un adaus informativ. Prețul 1 cor. (plus 5 b. porto). . . . . 1·05
Ion Manolache-Holda. **Fețe**, *portrete schițe și nuvele*, ediție I. 316 pag. Prețul Lei 1·50
Il. Chendi. **„Fragmente“**. Un șir de interesante articole (informațiunĭ literare), și sunt o continuare a volumelor „Preludii“ și „Foiletóne“ scrise. 246 pag. Prețul . . . . Lei 2.50
Vasilie C. Osvadă. **„Legea Tovărășiilor“**. Prețul — 50 cor. (plus porto 5 b.). . . . . —·55
N. N. Beldiceanu. **„Chipuri dela Mahala“** Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50
M. Eminescu, **Poesii postume“**, ediție nouĕ, 263 pag. cu note. Prețul c. 1.50

—

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Septemvrie n. 1908.

Renta ung. de aur 4%. . . .	110.85
Renta de corone ung. 4%	92.80
Impr. căi. fer. ung. în aur 3½% .	82.40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	92.80
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	93.50
Impr. ung. cu premiĭ	186 50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	144 40
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀ . . .	96 05
Renta de argint austr. 4²/₁₀ . . .	95 05
Renta de aur austr. 4%	115.50
Renta de coróne austr. 4% . . .	96 15
Bonurĭ rurale ungare 3½% . . .	86.80
Losurĭ din 1860	151 75
Acțiĭ de-ale Băncei ung. de credit	1750.—
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit	745 —
Acțiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	642.75
Napoleondorĭ.	19.11
Mărcĭ imperiale germane . . .	117 35
London vista	239 42
Paris vista.	95 35
Note italiene.	95 15

Cursul pieței Brașov

Din 29 Septemvre n. 1908

	Cump.		Vênd.
Bancnote rom.	18.94		19.—
Argint român	„ 18.80	„	18.90
Lire turcescĭ	„ 21.40	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	100.—	„	101.—
Ruble Rusescĭ	„ 2.51	„	2.53
Napoleondori.	„ 19.—	„	19.12
Galbeni	„ 11.20	„	11.40
Mărci germane	„ 117.—	„	117.4

Mare deposit

de lemne de foc.

Am onoarea a atrage atențiunea On. public asupra depositului meu de lemne de fag, care le vând.

Stânjinu, 4 metri, cu **28 cor.**
½ stânjin cu . . . **14 cor.**
dus acasă.

Comande se primesc la: *Direcțiunea HOTEL CONTINENTAL*, Telefon Nr. 132; S. Fülöp, cofetăria Strada Vămei Nr. 7; Magazinul Eug. Salamon, Strada Porți nr. 30.

Cu toată stima
Petru Popovici.

280,8—6.

De arândat.

Holdele înscrise în Cărțile funduare din Crizbav Nr. 17 sub Nr. top. 2741, și din Cartea funduară Feldioara Nr. 12 sub Nr. top. 2048—2051, **situate la un loc** cu tótul 28 holde catastrale de clasa primă, se dau cu arând **dela 1 Oct anul 1908** pe timp mai îndelungat spre folosință.

Informații se pot lua dela D-na văd. **Iordan Muntean născ Maria Horstmann**, ca proprietară Brașov-Scheiu Strada Spitalului Nr. 11.

La o

țesătorie în București

se caută un bărbat, care este deprins cu articole de bumbac, vorbește românește și nemțește, ca să primească marfa și să predea tortul. Postul se poate ocupa imediat. Oferte cu pretensiune de leafă a se adresa sub **H. R. 333**, la administrațiunea „Gazetei“. (1—3).

ANUNCIURI

(inserțiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisei administrațiuni. In casul publicări unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans.“

NOUL OTEL „CONTINENTAL“

proprietatea domnului Petru Popovici, situat în strada Castelului, Brașov,

s'a deschis.

Cel mai elegant otel din Brașov.

Patruzeci odăi.
Lumină electrică.
Băi și grădină la dispoziție.

Otelul este arangiat **cu cel mai elegant și modern confort** și e situat în centrul orașului, aproape de teatru și de aleele orașului.

167,43—11.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

Succes extraordinar la suferințe de rinichi și beșică.

Apă minerală plăcută fără fer.

Cu deosebire apă de masă răcoritoare.

Vindecă, răcorește. **Recomandată de medici.**

Are efect escelent ca **apă de cură** la suferințe de rinichi, beșică, catar cronic de rinichi, formațiuni de peatră și boale catarale de secrețiune. — La cerere trimite prospecte Administrația isvoarelor:

Direcția băilor MUSCHONG în Buziaș.

Cruce séu stea duplă electro-magnetica

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. **Nu e mijloc secret.**

Vindecă și invioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurăriĭ, că acest aparat vindecă boale vechĭ de 20 anĭ.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețelĭ, țiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciurĭ de inimă, asmă, audul greu, sgârciurĭ de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mânĭ și la picióre, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insómnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, carĭ la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumii, carĭ prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și orĭ-cine póte examina aceste atestate.* Acel pacient. care în decurs de 45 ḑile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orĭ-ce incercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“* atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit*, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 8 cor. folosibil la morburĭ, carĭ nu sunt mai vechĭ de 15 anĭ.

Pretul aparatului mic e 6 cor. folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Expediție din centru și locul de vêndare pentru țeră și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕḑut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acuratețĕ, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colorĭ.
CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ și DIDACTICE
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ diferite formate.
PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ după dorința și în colorĭ.
ANUNȚURĬ.

REGISTRE și IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurĭ.
BILANȚURĬ.
Compturĭ, Adrese, Circulare, Scrisorĭ.
Couverte, în tótă mărimea.
TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURĬ și RESTAURANTE.*
PREȚURĬ-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE INMORMÊNTARĬ.

Comandele eventuale se primesc **în biuroul tipografieĭ, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul**, îndĕrĕpt în curte. — **Prețurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fileri** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe parc.